

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор Державної освітньої
установи «Навчально-методичний
центр з питань якості освіти»

Віктор МЕЛЬНИК

07 лютого 2022 року

ПОГОДЖЕНО

Голова державної служби
якості освіти України

Руслан ГУРАК

29 лютого 2022 року

ПРОГРАМА
курсу підвищення кваліфікації
«Сертифікація в деталях для педагогічних працівників»

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	4
Тематичний план	6
Модуль 1. Філософія сертифікації	7
Модуль 2. Процедура сертифікації	8
Модуль 3. Формування позитивного іміджу педагогічного працівника	10
Список рекомендованої літератури	11

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програму курсу підвищення кваліфікації «Сертифікація в деталях для педагогічних працівників» розроблено відповідно до законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», Положення про сертифікацію педагогічних працівників, Професійного стандарту за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)».

Мета курсу: сформувати цілісне уявлення про процедуру сертифікації педагогічних працівників, забезпечити теоретичне підґрунтя та мотиваційну готовність для подальшої успішної сертифікації.

Цільова аудиторія: педагогічні працівники закладів загальної середньої освіти.

Завдання:

- ознайомити з філософією сертифікації, її метою та нормативно-правовим забезпеченням;
- розкрити особливості процедури сертифікації, її етапи, функції учасника, експерта та шкільної адміністрації під час сертифікації;
- надати докладні роз'яснення, рекомендації й інструменти слухачам курсу для формування необхідних знань і умінь та їх успішного застосування під час проходження сертифікації;
- підвищити мотиваційну готовність майбутніх учасників до сертифікації;
- формувати навички педагогічної рефлексії, сприяти особистісному та професійному розвитку слухачів;
- сприяти формуванню позитивного іміджу сертифікації та її популяризації серед представників педагогічної спільноти.

Загальні компетентності:

- здатність до прийняття ефективних рішень у професійній діяльності та відповідального ставлення до обов'язків;
- здатність виявляти ініціативу та реалізовувати стратегію ЗЗСО щодо підвищення якості освіти.

Професійні компетентності:

мовно-комунікативна, предметно-методична, інформаційно-цифрова, психологічна, емоційно-етична, прогностична, організаційна, інноваційна, рефлексивна, компетентність педагогічного партнерства, здатність до навчання упродовж життя.

Очікувані результати:**Слухач повинен знати:**

- вимоги нормативно-правового забезпечення сертифікації педагогічних працівників;
- умови участі педагогічних працівників у сертифікації та вимоги до них;
- етапи процедури сертифікації, їх зміст, складові, умови успішного проходження;
- роль експертів та особливості експертної діяльності у сертифікації;
- особливості застосування цифрових технологій на різних етапах процедури сертифікації;
- шляхи розв'язання основних проблем, які можуть виникнути в учасника під час сертифікації;
- принципи академічної доброчесності;
- права та обов'язки сертифікованого вчителя.

Слухач повинен уміти:

- використовувати набуті знання для підготовки та успішного проходження процедури сертифікації;
- аналізувати, критично осмислювати, добирати та використовувати необхідний інформаційно-методичний матеріал в процесі сертифікації;
- аналізувати власну професійну діяльність відповідно до вимог Професійного стандарту;
- застосовувати результати самоаналізу професійної діяльності для вибудови програми власного професійного розвитку;
- дотримуватися принципів академічної доброчесності;
- презентувати власний педагогічний досвід у різних формах.

За результатами опанування курсу «Сертифікація в деталях для педагогічних працівників» слухач повинен усвідомлювати місце сертифікації та роль сертифікованого вчителя в системі забезпечення якості освіти.

Навчально-методичне забезпечення:

- презентаційні матеріали;
- матеріали оцінювання результативності проходження навчання (онлайн-тестування);
- практичні завдання;
- завдання для самостійного роботи.

Обсяг програми: 30 год./1 кред. ЄКТС

Документ, що видається за результатами підвищення кваліфікації:
сертифікат про підвищення кваліфікації.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ п/п	Тема	Кількість годин		
		Лекції	Самостійна робота	Контроль знань
Модуль 1. Філософія сертифікація				
1.1.	Історичний екскурс у систему зовнішнього оцінювання професійної діяльності вчителя: міжнародний досвід та українські реалії	1		
1.2.	Теоретичні основи сертифікації: роль, призначення сертифікації педагогічних працівників	1		
1.3.	Загальна характеристика нормативно-правового забезпечення процедури сертифікації педагогічних працівників	1		
Всього:		3	1	1
Модуль 2. Процедура сертифікації				
2.1.	Організатори та учасники сертифікації: загальна характеристика, роль та функції	1		
2.2.	Професійний стандарт як основа вивчення професійної діяльності вчителя в процесі під час сертифікації	1	1	
2.3.	Реєстрація для участі у сертифікації. Незалежне тестування учасників сертифікації: вимоги та особливості проведення	1		
2.4.	Самооцінювання учасником сертифікації власної педагогічної майстерності	1	1	
2.5.	Вивчення практичного досвіду роботи учасників сертифікації:			
2.5.1.	Особливості організації та проведення третього етапу сертифікації, його складові протягом пілотного проекту сертифікації 2019-2021рр.	1		
2.5.2.	Складові вивчення практичного досвіду роботи учасників сертифікації: основні вимоги	3	2	
2.5.3.	Використання цифрових технологій під час вивчення практичного досвіду учасника сертифікації	2	1	
2.6.	Підбиття підсумків сертифікації	1	1	
Всього:		11	6	1
Модуль 3. Формування позитивного іміджу педагогічного працівника				
3.1.	Готуємось до сертифікації: психологія особистості вчителя	2	2	
3.2.	Права та обов'язки сертифікованого вчителя	1		
Всього:		3	2	1
Підсумкове тестування «Сертифікація педагогічних працівників»				
Разом:		17	9	4

МОДУЛЬ 1 ФІЛОСОФІЯ СЕРТИФІКАЦІЇ

Тема 1.1. Історичний екскурс у систему зовнішнього оцінювання професійної діяльності вчителя: міжнародний досвід та українські реалії
Світові стандарти і практики оцінювання професійної діяльності педагогів. Передумови сертифікації педагогічних працівників України.

Основні поняття теми: міжнародний досвід, оцінювання професійної діяльності, професійні компетентності.

Тема 1.2. Теоретичні основи сертифікації: роль, призначення сертифікації педагогічних працівників

Державна політика щодо забезпечення якості освіти в Україні. Роль та участь педагогічних працівників у забезпеченні якості освіти в закладах загальної середньої освіти

Місія сертифікації, її відмінність від процедури атестації (порівняльний аналіз, плюси та мінуси цих процедур як чинників професійного зростання). Історія сертифікації педагогічних працівників в Україні. Результати пілотного проекту сертифікації вчителів початкової освіти у 2019-2021 рр.

Перспективи реалізації та масштабування сертифікації педагогічних працівників в Україні.

Основні поняття теми: якість освіти, якість освітнього процесу, система зовнішнього забезпечення якості освіти, сертифікація педагогічних працівників.

Тема 1.3. Загальна характеристика нормативно-правового забезпечення процедури сертифікації педагогічних працівників

Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року.

Сертифікація в законодавстві: Закони України «Про освіту» «Про повну загальну середню освіту».

Професійний стандарт за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)».

Положення про сертифікацію педагогічних працівників.

Положення про атестацію педагогічних працівників.

Накази Міністерства освіти і науки та Державної служби якості освіти України з питань організації проведення сертифікації педагогічних працівників.

Основні поняття теми: реформування загальної середньої освіти; професійний стандарт учителя, атестація.

Тест за модулем 1. «Філософія сертифікації».

МОДУЛЬ 2 ПРОЦЕДУРА СЕРТИФІКАЦІЇ

Тема 2.1. Організатори та учасники сертифікації: загальна характеристика, роль та функції

Організатори сертифікації педагогічних працівників, їх загальна характеристика (Міністерство освіти і науки України, Український центр оцінювання якості освіти, Державна служби якості освіти України та її територіальні управління), їх роль та повноваження.

Педагогічний працівник – учасник сертифікації – експерт

Педагогічний працівник – як майбутній учасник сертифікації, вимоги, права, обов'язки та дії. Перелік документів, необхідний до реєстрації для участі у сертифікації.

Учасник сертифікації його права, обов'язки та дії.

Експерт (експертна група): вимоги, права та обов'язки, зміст роботи.

Керівник закладу освіти: функції, обов'язки. Перелік документів, які видає адміністрація закладу освіти майбутньому учаснику сертифікації. Процедура врахування здобутих результатів.

Основні поняття теми: організатори сертифікації, учасник сертифікації, експерт.

Тема 2.2. Професійний стандарт як основа вивчення професійної діяльності вчителя в процесі під час сертифікації

Роль Професійного стандарту в процедурі сертифікації. Структура Професійного стандарту.

Трудові функції та професійні компетентності вчителя початкової освіти. Загальна характеристика професійних компетентностей.

Основні поняття теми: професійний стандарт, трудові функції, професійні компетентності: мовно-комунікативна; предметно-методична; інформаційно-цифрова; психологічна; емоційно-етична; педагогічне партнерство; інклюзивна; здоров'язбережувальна; проєктувальна; прогностична; організаційна; оцінювально-аналітична; інноваційна; рефлексивна; здатність до навчання впродовж життя.

Тема 2.3. Реєстрація для участі у сертифікації. Незалежне тестування учасників сертифікації: вимоги та особливості проведення

Реєстрація для участі у сертифікації педагогічних працівників.

Перелік необхідних документів. Підстави для відмови педагогічному працівникові в реєстрації для участі в сертифікації. Програма тестування.

Незалежне тестування: особливості організації та проведення. Оцінювання та опрацювання матеріалів незалежного тестування. Апеляція результатів незалежного тестування: процедура та алгоритм дій учасника.

Основні поняття теми: реєстрація, незалежне тестування, апеляція.

Тема 2.4. Самооцінювання учасником сертифікації власної педагогічної майстерності

Другий етап сертифікації педагогічних працівників: особливості організації та проведення. Зміст анкети самооцінювання.

Методичні матеріали щодо заповнення анкети самооцінювання. Особливості заповнення анкети самооцінювання із використанням інформаційно-аналітичної системи. Візуалізація результатів заповненої анкети самооцінювання.

Аналіз отриманих результатів та побудова перспективного плану розвитку власної професійної майстерності учасника сертифікації.

Основні поняття теми: анкета самооцінювання, інформаційно-аналітична система, візуалізація результатів, перспективний план професійного розвитку

Тема 2.5. Вивчення практичного досвіду роботи учасників сертифікації

2.5.1. Особливості організації та проведення третього етапу сертифікації

Складові третього етапу сертифікації протягом пілотного проекту сертифікації 2019-2021рр.

Методика експертного оцінювання професійних компетентностей учасників сертифікації (порівняльний аналіз протягом пілотного періоду).

Взаємодія / комунікація учасника та експертної групи під час вивчення практичного досвіду.

Основні поняття теми: оцінювання професійних компетентностей, складові вивчення, експертні групи.

2.5.2. Складові вивчення практичного досвіду роботи учасників сертифікації: основні вимоги

Самопрезентація: мета, формат, зміст, вимоги.

Інтерв'ю: мета, зміст та особливості проведення.

Особливості підготовки та проведення занять під час вивчення практичного досвіду.

Додаткові складові III етапу сертифікації (практичні завдання).

Основні поняття теми: самопрезентація, інтерв'ю, аналіз заняття, самоаналіз заняття.

2.5.3. Використання цифрових технологій під час вивчення практичного досвіду учасника сертифікації

Вимоги до комп'ютерної техніки, мобільних гаджетів. Підготовка учасником класної кімнати до проведення занять. Підготовка учасником комп'ютерної техніки, мобільних гаджетів до проведення заняття в режимі онлайн. Нестандартні ситуації під час проведення занять та шляхи їх розв'язання.

Основні поняття теми: цифрові технології, мобільні гаджети, демонстрація, налаштування, дистанційне навчання.

Тема 2.6. Підбиття підсумків сертифікації

Експертний висновок.

Підбиття підсумків сертифікації.

Порядок визначення порогового балу.

Оголошення результатів сертифікації та отримання сертифікату.

Дії учасника сертифікації після отримання сертифікату (за умови успішного проходження сертифікації).

Аналіз нестандартних та проблемних ситуацій на всіх етапах сертифікації та шляхи їх розв'язання. Проблеми, що можуть виникнути із зарахуванням результатів сертифікації.

Основні поняття теми: експертний висновок, пороговий бал, проблемні ситуації, комісія із визначення порогового балу, сертифікат.

Тест за модулем 2. «Процедура сертифікації».

МОДУЛЬ 3 ФОРМУВАННЯ ПОЗИТИВНОГО ІМІДЖУ ПЕДАГОГІЧНОГО ПРАЦІВНИКА

Тема 3.1. Готуємось до сертифікації: психологія особистості вчителя

Професійний імідж сучасного вчителя.

Психологічна компетентність учасника сертифікації.

Психологічні поради учаснику сертифікації на різних етапах процедури. Профілактика та подолання професійного вигорання.

Конфліктні ситуації під час сертифікації та шляхи їх розв'язання.

Академічна доброчесність під час сертифікації.

Основні поняття теми: професійний імідж, психологічна компетентність, мотивація, професійне вигорання, конфлікт, академічна доброчесність.

Тема 3.2. Права, обов'язки сертифікованого вчителя

Права сертифікованого вчителя.

Обов'язки сертифікованого вчителя.

Перспективи розвитку сертифікованого вчителя.

Основні поняття теми: супервізор, освітній експерт, супервізія, освітня експертиза, інституційний аудит, незалежна акредитація, ГФО.

Тест за модулем 3. «Формування позитивного іміджу педагогічного працівника»

Підсумкове тестування «Сертифікація педагогічних працівників»

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Закон України «Про освіту».
2. Закон України «Про повну загальну середню освіту».
3. Закон України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні».
4. Закон України «Про запобігання корупції».
5. Постанова Кабінету Міністрів України від 15 серпня 2011 р. № 872 «Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах».
6. Постанова Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2018 р. № 1190 «Про затвердження Положення про сертифікацію педагогічних працівників».
7. Постанова Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 р. № 800 «Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників».
8. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 р. №988-р «Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року».
9. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2017 р. № 1018-р «Про схвалення Концепції розвитку охорони психічного здоров'я в Україні на період до 2030 року».
10. Наказ Міністерства освіти і науки України від 06 жовтня 2010 р. № 930 «Про затвердження Типового положення про атестацію педагогічних працівників», зареєстрований у Міністерстві юстиції України 14 грудня 2010 р. № 1255/18550.
11. Наказ Міністерства освіти і науки України від 25 квітня 2013 р. № 466 «Про затвердження Положення про дистанційне навчання», зареєстрований у Міністерстві юстиції України 30 квітня 2013 р. За № 703/23235.
12. Наказ Міністерства освіти і науки України від 23 квітня 2018 р. № 414 «Про затвердження Типового переліку спеціальних засобів корекції психофізичного розвитку дітей з особливими освітніми потребами, які навчаються в інклюзивних та спеціальних класах закладів загальної середньої освіти», зареєстрований у Міністерстві юстиції України 11 травня 2018 р. за № 582/32034.
13. Наказ Міністерства освіти і науки України від 08 червня 2018 р. № 609 «Про затвердження Примірного положення про команду психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в закладі загальної середньої та дошкільної освіти».
14. Наказ Міністерства освіти і науки України від 16 липня 2018 р. № 776 «Про затвердження Концепції розвитку педагогічної освіти».
15. Наказ Міністерства освіти і науки України від 25 червня 2018 р. № 676 «Про затвердження Інструкції з діловодства у закладах загальної середньої

- освіти», зареєстрований у Міністерстві юстиції України 11 вересня 2018 р. за № 1028/32480.
16. Наказ Міністерства освіти і науки України від 02 жовтня 2018 р. № 1047 «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо виявлення реагування на випадки домашнього насильства і взаємодії педагогічних працівників із іншими органами та службами».
 17. Наказ Міністерства освіти і науки України від 23 квітня 2019 р. № 536 «Про затвердження Положення про інституційну форму здобуття загальної середньої освіти», зареєстрований у Міністерстві юстиції України 22 травня 2019 р. за № 547/33518.
 18. Наказ Міністерства освіти і науки України від 18 жовтня 2019 р. № 1313 «Деякі питання організації та проведення супервізії».
 19. Наказ Міністерства освіти і науки України від 29 квітня 2020 р. № 574 «Про затвердження Типового переліку засобів навчання та обладнання для навчальних кабінетів і STEM-лабораторій», зареєстрований у Міністерстві юстиції України 07 травня 2020 р. за № 410/34693.
 20. Наказ Міністерства освіти і науки України від 8 вересня 2020 р. № 1115 «Деякі питання дистанційного навчання», зареєстрований у Міністерстві юстиції України 28 вересня 2020 р. за № 941/35224.
 21. Наказ Державної служби якості освіти України від 01 березня 2019 р. № 01-11/9 (в редакції наказу Державної служби якості освіти України від 18 серпня 2021 р. 01-11/55) «Про внесення змін до методики експертного оцінювання професійних компетентностей учасників сертифікації».
 22. Наказ Міністерства освіти і науки України від 30 листопада 2020 р. № 1480 «Про затвердження Методичних рекомендацій з питань формування внутрішньої системи забезпечення якості освіти у закладах загальної середньої освіти».
 23. Наказ Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 23 грудня 2020 р. № 2136 «Про затвердження професійного стандарту за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)».
 24. Наказ Державної служби якості освіти України від 29 березня 2021 р. № 01-11/26 «Про анкету самооцінювання».
 25. Наказ Міністерства освіти і науки України від 8 вересня 2020 р. № 1115 «Деякі питання дистанційного навчання», зареєстрований у Міністерстві юстиції України 28 вересня 2020 р. за № 941/35224.
 26. Наказ Міністерства освіти і науки України від 30 листопада 2020 р. № 1480 «Про затвердження Методичних рекомендацій з питань формування внутрішньої системи забезпечення якості освіти у закладах загальної середньої освіти».
 27. Наказ Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 23 грудня 2020 р. № 2136 «Про затвердження професійного стандарту за професіями «Вчитель початкових класів

- закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)».
28. Наказ Державної служби якості освіти України від 29 березня 2021р. № 01-11/26 «Про анкету самооцінювання».
 29. Андрощук І. М. Управління мотивацією професійного розвитку педагогів в умовах регіональної системи післядипломної педагогічної освіти. *Педагогічний альманах*. 2013. Вип. 20. С. 183–188.
 30. Андрощук І., Калюжна Т. Розвиток професійної компетентності дорослих осіб в умовах формальної та неформальної освіти. Професійна і неперервна освіта. *Edukacja zawodowa i ustawiczna. Professional and lifelong education*. Варшава, 2019. № 4. С. 261–277.
 31. Андрощук І. М. Підвищення кваліфікації слухачів у закладах післядипломної педагогічної освіти в умовах сталого розвитку інформаційного суспільства. I Міжнародний науково-практичний WEB-форум «Розбудова єдиного відкритого інформаційного простору освіти впродовж життя». Харків. 26 – 28 березня 2019 р. С. 147–149.
 32. Дятленко Н. М., Софій Н. З., Мартинчук О. В., Найда Ю. М. Асистент вчителя в інклюзивному класі: навч.-метод. посіб. / під заг. ред. М. Ф. Войцехівського. Київ: ТОВ Видавничий дім «Плеяди», 2015. 172 с.
 33. Безпечна і дружня до дитини школа в контексті реформи «НУШ» / В. Пономаренко та ін. Київ: Алатон, 2020. 64 с.
 34. Бобровський М. В., Горбачов С. І., Заплотинська О. О. Рекомендації до побудови внутрішньої системи забезпечення якості освіти у закладі загальної середньої освіти. Київ: Державна служба якості освіти, 2019. 240 с.
 35. Дудчак Г. Формування педагогічного іміджу в майбутніх вчителів НУШ. *Проблеми підготовки сучасного вчителя: зб. наук. пр.* Уман. держ. пед. ун-т ім. Павла Тичини. Умань, 2020. Вип. 2 (22). С. 56–63.
 36. Запобігання та протидія проявам насильства: діяльність закладів освіти: навч.-метод. посіб. / Андрєєнкова В. Л., Байдик В. В., Войцях Т. В., Калашник О. А. та ін. Київ: ФОП Нічога С. О, 2020. 196 с.
 37. Інклюзивне навчання в закладах загальної середньої освіти: керівництво для тренерів: навч.-метод. посіб. Київ, 2018. 174 с.
 38. Панченко Г. Д., Шевченко А. Ф. Інформаційно-освітнє середовище в професійній підготовці вчителя. *Педагогічна освіта: теорія і практика*. 2012. Вип. 11. С. 69–81.
 39. Національний звіт за результатами міжнародного дослідження якості освіти PISA-2018 / кол. авт.: М. Мазорчук (осн. автор), Т. Вакуленко, В. Терещенко, Г. Бичко, К. Шумова, С. Раков, В. Горох та ін.; Український центр оцінювання якості освіти. Київ: УЦОЯО, 2019. 439 с.
 40. Олешко П. С., Андрощук І. М., Оксенюк І. Л. Використання електронного освітнього ресурсу для організації самостійної роботи слухачів у закладі післядипломної педагогічної освіти зі змішаною формою навчання. Технологія змішаного навчання в системі відкритої післядипломної освіти:

- підручник / за заг. ред. В. В. Олійника, ред. кол.: С. П. Касьян, Л. Л. Ляхоцька, Л. В. Бондаренко. ДВНЗ «Ун-т менеджменту освіти». Київ, 2019. С. 132 –145.
41. Організаційно-методичні засади діяльності інклюзивно-ресурсних центрів: навч.-метод. посіб. / за заг. ред. М. А. Порошенко та ін. Київ, 2018. 252 с.
 42. Панок В. Г. Прикладна психологія. Теоретичні проблеми: монографія. Київ: Ніка-Центр, 2017. 188 с.
 43. Громовий В. В. Самооцінювання якості роботи закладу загальної середньої освіти. Дніпро: Середняк Т. К., 2019. 86 с.
 44. Соловейова О. Д., Дубровська Є. В. Організація роботи з розв'язання проблем насильства в загальноосвітньому навчальному закладі. Методичні рекомендації. Київ, 2016. 81 с.
 45. Створення індивідуальної програми розвитку для дітей з особливими освітніми потребами: метод, посіб. / за заг. ред. Н. З. Софій. Київ: ТОВ Видавничий дім «Плеяди», 2015. 66 с.
 46. Створення системи служб порозуміння для впровадження медіації за принципом «рівний-рівному/рівна-рівній» та вирішення конфліктів мирним шляхом у закладах освіти. Київ: ФОП Нічога С. О., 2018. 174 с.
 47. Універсальний дизайн в освіті: посіб. / за заг. ред. Н. З. Софій. Київ: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2015. 76 с.
 48. Пасі Салберг. Фінські уроки 2.0: Чого може навчитися світ з освітніх змін у Фінляндії / пер. з англ. А. Р. Шиян; наук. ред. Р. Б. Шиян. Харків: Вид-во «Ранок», 2017. 240 с.
 49. РІБА-2018. Результати. (Том І). Що учні знають та вміють робити: Міжнародний звіт за результатами міжнародного дослідження якості освіти РЕіА-2018 (переклад українською мовою) / переклад.: Ларіна Т. В.; Український центр оцінювання якості освіти. Київ: УЦОЯО, 2019. 324 с.

Електронні ресурси:

1. Булінг в учительській: як розпізнати і запобігти. URL: <https://nus.org.ua/articles/buling-v-uchytelskij-yak-rozpiznaty-i-zapobigty/>.
2. Від керівника до лідера: практичні поради для директорів шкіл та керівників відділів освіти: посібник. URL: https://issuu.com/polinagoch/docs/edadvices_prosvit_mf_final/s/10128553.
3. Гурак Р.В. Сертифікація вчителів може перейти в садочки, базову та профільну школи. URL: <https://nus.org.ua/news/sertyfikatsiya-vchyteliv-mozhe-perejty-v-sadochky-bazovu-ta-profilnu-shkoly/>. **Помилка!**
Неприпустимий об'єкт гіперпосилання.
4. Руслан Гурак: 82% вчителів успішно пройшли сертифікацію. URL: <https://old.sqe.gov.ua/index.php/uk-ua/hovyny/942-ruslan-hurak-82protsent-vchyteliv-u>. **Помилка! Неприпустимий об'єкт гіперпосилання.**
5. Інклюзивне навчання: інформаційний посіб. для вчителів ЗЗСО

- /упор.: Наталія Софій, Юлія Найда. Київ, 2019. URL: http://www.jointaid.org.ua/wp-content/uploads/2019/12/School__inclusive_education_brochure-2019.pdf.
6. Моніторинг НУШ: результати та рекомендації (перший етап 2019–2020). URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/34103/1/NUSH_monitorynh_7.08_2.pdf.
 7. Бабко Т. М., Банах О. В., Вознюк А. В., Коломоєць Г. А., Кудрик Л. Г., Мельник О. М. Нова українська школа: організація взаємодії з батьками учнів: навч.-метод. посіб. Київ: Видавничий дім «Освіта», 2020. 208 с. URL: <https://lib.imzo.gov.ua/wa-data/public/site/books2/navchalno-metodychny-posibnyky/dlya-pedpraysivnykiv/Metod-Babko.pdf>.
 8. Онлайн-платформи та програми для перевірки тексту на плагіат. URL: <http://osvita.ua/vnz/76907>.
 9. Особистий бренд вчителя: що це і як його створити. URL: <https://nus.org.ua/articles/osobystyj-brend-vchytelya-shho-tse-i-yak-jogo-stvoryty/>.
 10. Профіль інклюзивних вчителів: що вони мають знати та вміти. URL: <https://nus.org.ua/articles/profil-inklyuzyvnyh-uchyteliv-shho-vony-mayut-znaty-ta-vmity/>.
 11. Спільне викладання в інклюзивному класі: метод, матеріали / укладач: Софій Н. З. Київ: ТОВ «Видавничий дім «Плянди», 2015. 70 с. URL: <http://ussf.kiev.ua/ieeditions/287/1/>.
 12. Супервізія: професійна підтримка і професійний розвиток педагогів: порадник для супервізорів (наставників). URL: <http://www.ussf.kiev.ua/images/news/2019.09.18/%D0%A1%D1%83%D0%BF%D0%B5%D1%80%D0%B2%D1%96%D0%B7%D1%96%D1%8F.pdf>.
 13. Три мети професійного стандарту вчителя – пояснює Лілія Гриневич / Сайт: «Нова українська школа». URL: <https://nus.org.ua/news/try-mety-profesijnogo-standartu-vchytelya-poyasnuuye-liliya-grynevych/>.
 14. Ціннісні орієнтири сучасної української школи. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/Serpneva%20conferentcia/2019/Presentasia-Roman-Stesichin.pdf>.
 15. Як вчителю не стати жертвою булінгу. URL: <https://nus.org.ua/articles/yak-vchytelyu-ne-staty-zhertvoyu-bulingu/>.
 16. Як вчителю підвищити кваліфікацію поза ІППО – механізм. URL: <https://nus.org.ua/articles/yak-vchytelyu-pidvyshhyty-kvalifikatsiyu-pozai-ippo-mehanizm/>.